

Други разред

Српски језик

Модул 5: Књижевни језик, фонетика и морфологија

Наставне јединице: Врсте и значења непромјенљивих ријечи

Правопис – писање бројева, придјева, негације уз глаголе

Врсте ријечи - вјежба

Консултације: draganatrivakovic@gmail.com

➤ Смјернице за рад:

Пажљиво прочитај дати материјал. **Најважније податке о непромјенљивим ријечима препиши у свеску и уради задатке дате у наставном листу (преписати у свеску обавезно).**

Врсте и значења непромјенљивих ријечи

НЕПРОМЈЕНЉИВЕ РИЈЕЧИ су увијек истог облика. Изузетак су прилози који мијењају свој облик када могу да се пореде (компарација).

Дакле, у непромјенљиве ријечи спадају: прилози, приједлози, везници, рјечце и узвици. На граници између промјенљивих и непромјенљивих ријечи налазе се бројеви (дјелимично су промјенљиви, јер су бројеви од пет, па надаље непромјенљиви) и прилози (неки прилози имају компарацију, па су дјелимично промјенљиви).

1. **Прилози** су непромјенљиве ријечи које означавају мјесто, вријеме, начин, узрок или количину вршења радње. Најчешће стоје уз глаголе. Једина су врста непромјенљивих ријечи која има реченичну службу.

ПРИЛОЗИ: за вријеме (данас), за мјесто (горе), за начин (брзо), за количину (много), за узрок (зато)

2. **Приједлози** су непромјенљиве ријечи које изражавају односе између бића, ствари и појава и утичу на падеж ријечи уз коју стоје. Стоје уз именске ријечи.

ПРИЈЕДЛОЗИ: уз генитив (са, од, до, из, изнад, испод, поред, прије, послвије, без, између, због, ради...), уз датив (ка, према, упркос), уз акузатив (о, у, на, по, за, над, под, пред, међу, уз, кроз) уз инструментал (са, за, над, под, пред, међу), уз локатив (о, у, на, по, при, према).

3. **Везници** су ријечи које служе као везе између појединих ријечи у реченици, као и веза између реченица.

ВЕЗНИЦИ: напоредни везници (саставни – и, па, те, ни, нити; супротни – а, али, него, већ; раставни – или), зависни везници (да, јер, ако, док, иако, чим)...

4. **Рјечце** су ријечи које изражавају лични став говорника према ономе што говори.

РЕЧЦЕ: потврдна (да) и одрична (не), упитне (зар, ли, да ли), узвична (ала), показне (ево, ето, ено), заповједна (нека), за истицање (баш, управо), супротне (пак, међутим), повратна (се), модалне (сигурно, можда, вјероватно)

5. **Узвици** су поједини гласови или скупови гласова којима се изражавају лична осјећања или расположења и звукови.

УЗВИЦИ: за изражавање осјећања (Ух! Ах! Јој!), ономатопејски узвици (Бућ! Крц! Фију!), за обраћање животињама (Иш! Пис! Мац!), за дозивање (Ој!).

ВЈЕЖБЕ

1. Одреди врсту наведених ријечи:

- 1) дрво, ријека, Милица, грање, љепота
- 2) лијеп, добар, златан, сунчев, горњи
- 3) ја, он, ти, ми, ви, ко, шта, неко
- 4) један, први, двоје, једанаест
- 5) ићи, мислити, јести, доћи
- 6) ту, овдје, горе, јуче, много
- 7) од, са, из, поред, око, због
- 8) и, или, али, јер, ако, па
- 9) да, не, ево, ето, међутим
- 10) ух, јао, крц, трас, ку-ку, иш!

2. Пажљиво прочитај сљедећи одломак из књиге *Кроз царство наука* Милутина Миланковића.

***Уочи у њему промјенљиве ријечи и подвучи их.**

****Одреди врсту подвучених ријечи:**

Месец је, међутим, био зашао. Незасењене његовим сјајем, звезде су трепериле у пуном броју на небу. Међу безбројем жмиркавих некретница одвајале су се на зодијаку, својим мирним сјајем и јасно заобљеним обликом, две велике планете, Јупитер и Сатурн, и црвенкасти Марс.

3. У сљедећој реченици подвуци све промјенљиве ријечи:

Доле није било дна, а дно, окренуто навише као кров, све се изрешетало, свака се даска могла помјерити, а много главних дасака није више ни било.

4. У наредној реченици подвуци ријечи које се мијењају по падежима:

Ја сам то звала буретом, али у ствари је то била једна грдна каца, расушена, раздрмана стара каца која је стајала у дну дворишта и без икаква опредјелења полаганом трунула и пропадала.

5. Подвуци глаголе:

Између дасака сам завиривала у њега, штапићем гуркала и пипала огромну и као камен тврду печурку, размицала лишће густог и угаситог зеленог корова, и вољела да слушам сиву мелодију ћутања и тишине.

6. Допуни:

Промјенљиве ријечи:

Непромјенљиве ријечи:

Дијелом промјенљиве, а дијелом непромјенљиве ријечи:

7. У примјеру промјене именице ДРУГ, ДРУГ -А, ДРУГ -У, ДРУГ –ОМ граматичка основа ријечи је а наставци за облик (падежни наставци) јесу

8. Поред сваке групе придејева напиши којој врсти припадају:

а) Маријин, мајчин, школски

б) вриједан, добар, паметан

в) горњи, лијеви, предњи

г) папирни, дрвен, сребрн

д) дневни, синоћни, зимски

9. У наведеној реченици подвуци замјенице и одреди им врсту.

Ти и ја смо се договорили да ћемо их изненадити тако што ћемо и њега и њу позвати на вечеру истога дана када и њих.

10. У наведеним народним умотворинама подвуци бројеве.

Једну реци, а двије чуј. Онај је новац најбоље потрошен с којим се четири заштеде. Једна штета сто гријехова. Ко једанпут слаже, други пут залуду каже. Требају четворе очи за два прста образа.

11. Попуни празна поља облицима придејева.

ПОЗИТИВ

КОМПАРАТИВ

СУПЕРЛАТИВ

добар

јачи

најјаснији

мали

строжи

најгори

велик

горчи

највиши

12. Поред сваког од наведених глагола напиши да ли је свршен или несвршен:

претрчати –; трчати –

13. Сљедеће глаголе разврстај по глаголском роду:

обути се, наћи, сједити, ухватити, снаћи се, писати, стати, купати се, пећи, лежати.

а) Прелазни глаголи:

б) Непрелазни глаголи:

в) Повратни глаголи:

14. Напиши инфинитивну и презентску основу сљедећих глагола:

писати –;

отворити –;

стићи –;

плести –

15. Напиши 1. лице једнине презента глагола:

лупити –

лупати –

16. Одреди врсту наведених прилога:

Прилози

данас, ујутру, ноћу, зимус

Врсте прилога

Прилози за _____

горе, десно, назад, далеко

Прилози за _____

јасно, паметно, полако, племенито

Прилози за _____

мало, много, сасвим, веома

Прилози за _____

17. У низу наведених прилога подвуци оне који могу да имају компаратив:

одлично, успјешно, рано, доле, мало, брзо, вечерас, напријед, близу, добро.

18. Размисли о наведеним тврдњама и заокружи одговор који сматраш тачним.

Прилози су дијелом промјенљиве ријечи зато што међу њима има оних који се могу поредити (имају степен поређења – компарацију). ДА/НЕ

19. У свакој од следећих реченица подвуци приједлог и са стране напиши назив падежа уз који је употребљен.

ПРИЈЕДЛОГ

ПАДЕЖ

а) Срели смо се јутрос у школи.

б) Заједно смо ишли у школу.

в) Шта да радим с лоптом?

г) Цијели дан сједи на клупи.

д) Немој да сједаш на ту столицу.

ђ) Маца је побјегла под кревет.

20. Поред сваке наведене реченице напиши да ли је подвучена ријеч прилог или приједлог.

а) Тата ће доћи послије.

б) Тата ће доћи послије тренинга.

в) Библиотека је близу школе.

г) Библиотека је близу.

ПОНОВИ ЗНАЊЕ:

<https://ucimosrpski.rs/lessons/promenljive-i-nepromenljive-reci>

УРАДИ ТЕСТ СА НАВЕДЕНОГ САЈТА (до 8. слајда):

<https://www.slideshare.net/milijana1/ss-59868618>

ПРАВОПИСНА ПРАВИЛА У ВЕЗИ СА ПИСАЊЕМ ПРИДЈЕВА, БРОЈЕВА, ГЛАГОЛА ИСТРАЖИ НА НАВЕДЕНИМ САЈТОВИМА, А НАЈВАЖНИЈЕ ПРИМЈЕРЕ И НАПОМЕНЕ ЗАПИШИ У СВЕСКУ.

http://pitajtektora.blogspot.com/2013/08/blog-post_30.html

<https://pitajtektora.blogspot.com/search?q=BROJEVI>

https://www.instagram.com/dnevna_doza_pravopisa